

**Професионална гимназия по химични и хранителни
технологии**

4400 Пазарджик; ул. "Яков Матакиев" №1
тел. 034987282; тел. 0882385282;
e-mail: txt_pazardjik@abv.bg

УТВЪРЖДАВАМ.....

ГОСПОДЪН ЖКАМБОВ
Директор на ПГХХТ

СЪГЛАСУВАЛ.....

Ирина Георгиева
Председател на ОС към ПГХХТ

ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА РАННОТО НАПУСКАНЕ НА УЧИЛИЩЕ

Програмата е изготвена на основание чл. 263, ал. 1, т. 8 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета от Педагогическия съвет на проведено заседание на дата 14.09.2020г., протокол №10

Въведение

Настоящата програма е в съответствие с целите, залегнали в националните политики по превенция на ранното напускане на образователната система и комплекса от мерки на правителството в областта на образованието и социално-икономическото развитие. Програмата е съобразена с една голяма задача за предстоящата учебна 2020-2021 година – да опазим здравето на децата, на работещите в системата, на семействата и на всички ни около нас в условията на продължаваща пандемична ситуация, обусловена от разпространението на COVID-19.

Нормативната база за изготвяне на училищната програма на ранното напускане на образователната система от Професионална гимназия по химични и хранителни технологии - Пазарджик включва:

- Стратегия за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020)
- План за 2016- 2017 г. за изпълнение на стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013- 2020)
- Стратегия за образователна интеграция на деца и ученици от етническите малцинства (2015 – 2020)
- План за действие по изпълнение на националната стратегия за образователната интеграция на ученическите малцинства (2015 – 2020)
- Национална стратегия за насърчаване и повишаване на грамотността (2014 – 2020)
- Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014 – 2020 година
- Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество /2010 – 2020 г./
- Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите /2012 – 2020 г./;
- Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието;
- Закон за предучилищното и училищно образование;
- Наредба за приобщаващото образование;
- Закон за младежта, Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване до 2020 г.
- Областни и общински стратегически мерки за превенция от отпадане.
- Насоки за работа на системата за училищното образование през учебната 2020-2021 година в условията на COVID-19

В Стратегията за намаляване дела на преждевременно напусналите образователната система (2013 – 2020), преждевременното напускане на училище е дефинирано като сложно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Превенцията и преодоляването на проблема налага провеждането на съвместна политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и младите хора в България. Необходими са широкообхватни мерки, насочени към осигуряване на: успешен преход между различните степени на образование, гъвкави и успешни възможности за преждевременно напусналите да продължат обучението си в системата на училищното образование с цел придобиване на ключови компетентности, разнообразни форми на обучение, валидиране на знанията, придобити от неформално обучение, добра координация между всички заинтересовани страни.

Преждевременното напускане на училище води още до нарастване на рисковете от социално изключване, застрашава сигурността и стабилността на обществото и е предпоставка за влошаване на качеството на живот на сегашното и на следващите поколения.

При изготвянето на програмата се отчитат:

1. Ролята на цялата система от участници и взаимоотношенията помежду им, като се признава ролята на всяка от заинтересованите страни;
2. Сътрудничество в образователните институции за насърчаване на позитивната училищна култура, работата в екип в рамките на училищната общност;

3. Координираните мерки на всички нива;
4. Проследяване на напредъка на ниво училище.
5. Постигане на качествено, достъпно и приобщаващо образование по посока на:
  - децентрализиране на решенията в зависимост от всяка конкретна ситуация, делегиране на повече права на училищно равнище, персонални отговорности за взети решения и предприети мерки;
  - превръщане на училището в активна общност чрез оптимизиране на връзките между участниците в учебния процес и утвърждаване на родителите като партньори в обучението;
  - достъп до много източници на информация и образователни ресурси, изобилие от платформи и начини за комуникации, обединение и споделяне на добри педагогически практики в името на образованието; гъвкави творчески решения, разчупване на рутината и прилагане на иновации, интерактивен подход в обучението, интердисциплинарност чрез реално осъществяване на междупредметните връзки;
  - фокусиране върху очакваните резултати от обучението, поставяне на акцента върху формирането на умения, пречупване на обучението през заобикалящия ученика свят и жизнения и социалния опит, който той има;
  - открояване значимостта на меките умения – учениците активно ще участват в процесите на планиране и управление на собственото учене, ще развият способностите за работа в екип и изпълнение на проектни задачи, при които се изисква толерантност към мнението на другите участници в дейността и вземане на информирани решения;
  - формиране и развитие на уменията на учениците за устойчиво развитие, здравословен начин на живот и активно гражданство.

Настоящата Програма конкретизира изброените стратегическите и нормативни документи в три основни направления:

1. **Превенция на преждевременното напускане на училище в Професионална гимназия по химични и хранителни технологии - Пазарджик** чрез:

- анализ на причините, водещи до отпадане от училище и напускане на образователната система;
  - идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях;
  - плануване на политики и мерки за преодоляване на рисковите фактори от отпадане;
2. **Интервенция срещу преждевременното напускане на училище чрез:**
- Повишаване участието и ангажираността на родителите.
  - Утвърждаване на индивидуалното и групово наставничество
  - Кариерно ориентиране и консултиране.
3. **Политики за компенсиране на ефекта от преждевременното напускане на училище.**
- Създаване на подходящи условия за реинтегриране в образователната система на преждеременно напусналите я - завръщане на преждеременно напусналите училище към формалната система на образование и обучение чрез използването на различни форми на обучение: дистанционна, вечерна, задочна, кореспондентска;
  - Участие на преждеременно напусналите училище в курсове за ограмотяване, допринасящи за социална интеграция и включване в пазара на труда;
  - Популяризиране на възможностите за учене в клубове, библиотеки, читалища, младежки информационно-консултантски центрове, регионални и местни центрове;
  - Създаване на възможности за самостоятелно учене с цел признаване на резултати;
  - Кариерно ориентиране и консултиране, които съдействат за информиран избор на образователен и професионален път от семейството и детето, засилват мотивацията за оставане в училище и придобиване на образователна степен.
  - Определчне намерки, които да улеснят бързото и плавно преминаване от присъствено обучение към обучение в електронна среда от разстояние (ОЕСР) или при невъзможност за осъществяване на такова – към обучение

от разстояние на хартия. Нормативно това „превключване“ е заложено в проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за предучилищното и училищното образование с цел да се прилага не само в конкретната ситуация – в условията COVID-19, но и във всяка друга ситуация, която налага прекъсване на присъственото обучение поради непредвидени обстоятелства, и се очаква приемането му от Народното събрание още в началото на учебната 2020 - 2021 година.

I. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА.

1. Ясно разпределение на отговорностите и взаимодействие между различните равнища на управление.
2. Идентифициране на рисковите фактори за преждевременното напускане на училище с оглед ограничаване на последиците от тях.
3. Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование.
4. Увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите и стимулите за включване в образование и обучение.
5. Изграждане на широко публично доверие и подкрепа за политиките за превенция и намаляване на преждевременното напускане на училище.

6 Задължителни мерки за плавно преминаване от присъствено обучение към обучение в електронна среда от разстояние:

- Осигуряване на защита на личните данни на учителите и учениците и сигурността на информацията в електронна среда.
- Събиране на база данни в училището с актуални профили и имейли на учениците.
- Избор на платформа за осъществяване на обучението и комуникацията, като се прилага следният приоритетен ред:
  - Използване на единна платформа за цялото училище
  - Ориентиране към общи, познати и използвани до момента платформи и приложения от учителите и учениците в съответния випуск
  - Прилагани приложения и начини за комуникация в паралелката
- Синхронизиране на използваните от различните учители платформи (при отчитане спецификата на учебния предмет, напр. чужд език – източен, всички

учители, преподаващи този учебен предмет в конкретното училище, да използват единна платформа, която може да бъде различна от приетата на училищно ниво платформа)

- Избор на начин за осъществяване на обучението и комуникацията:
Синхронно ОЕСР (поставят се отсъствия и оценки)
- Асинхронно ОЕСР (не се поставят отсъствия, но в процеса на оценяване се отчитат участието и ангажираността на ученика)
- Редуване на синхронно и асинхронно ОЕСР (отсъствия се поставят само за часовете на синхронно ОЕСР)
- Алтернативни начини, в т.ч. чрез предоставяне на материали на хартия (възможно е и оценяване)

7. Създаване на условия на обучение на ученици с повишен риск от заразяване с COVID 19.

- . Изборът за присъствено обучение в училище е първата най-предпочитана алтернатива. Тя създава възможност за пълноценно педагогическо взаимодействие, за социализация и за ефективна възпитателна функция.
- Независимо от това има отделни случаи, при които обучението на учениците в дневна присъствена форма е невъзможно или нецелесъобразно по здравословни причини (самите те са със заболявания, които не позволяват посещаване на училище или техните родители/настойници попадат в рискова група за COVID-19) или не е предпочитано от родителите.

С цел гарантиране правото на достъп до образование обучението на такива ученици е възможно да се осъществява в алтернативни форми - самостоятелна, индивидуална или дистанционна форма на обучение.

8. Подържане на добър психоклимат и намаляване на ситуациите на тревожност, стрес и дезинформираност: В настоящата ситуация е важно всички мерки да бъдат осъзнати и приемани от всички като значими за опазване здравето на децата и учениците, но и на техните семейства. Необходимо е да бъде намерен балансът между добрата информираност и прекаленото ангажиране на вниманието на учениците с рисковете от разпространение на вируса. Важно е училищата да осигурят спокойна среда за работа в колектива на съответното училище и за учениците и техните

семейства, в която да бъде предоставена необходимата информация за рисковете от заразяване, но в никакъв случай да не се допусне създаване на напрежение от непрекъснато фокусиране върху темата.

9. Оказване на психологическа подкрепа на ученици и родители.

II. ПРИЧИНИ ЗА ОТПАДАНЕ ОТ УЧИЛИЩЕ:

- Причините за преждевременното напускане на училище могат да бъдат класифицирани в няколко основни категории:

1. Социално-икономически причини:

- Лошо качество на живот на определени социални слоеве;
- Ниски доходи – невъзможност за покриване на разходите (учебници, тетрадки, дрехи, храна и др.);
- Използване на детето, което не посещава училище като трудов ресурс с цел подпомагане формирането на семейния бюджет или участие в домакинската работа.

2. Образователни причини:

- Затруднения при усвояване на учебния материал;
- Слаб интерес към учебния процес;
- Наличие на конфликтни отношения със съученици и/или учители и др.

3. Етнокултурни причини.

- Ранно встъпване в брак;
- Възприемането на образованието като ценност в по-ниска степен;

4. Институционални причини.

- Липса на координация между различните служби и специалисти на национално, регионално, местно ниво;
- Неэффективен контрол върху управлението и функционирането на политиките за задържане и реинтегриране на децата и учениците в образователната система.

5. Психологически причини:

- Чувство за неуспех;
- Неувереност;
- Неспособност да се контролират събитията.

6. Причини, свързани със здравния статус:

- Недостатъчна степен на интегрираност на деца със СОП.
- Страх от заразяване с COVID-19

III. ПОЛИТИКА И МЕРКИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ НА ПРИЧИНИТЕ ЗА РАННО НАПУСКАНЕ В ПГХХТ – ПАЗАРДЖИК.

Политиките и мерките, прилагани от ПГХХТ – Пазарджик за преодоляване на причините за ранно напускане са подчинени на националните, областни и общински стратегически мерки в строго съответствие със спецификата на образователната институция и нуждите на всяко дете и с Насоки за работа на системата на училищното образование през учебната 2020-2021 година в условия на COVID-19

Предприемани мерки в различни рискови ситуации:

→ **При нежелание на родителите детето да ходи на училище поради страх от социална изолация, невъзможност за адаптиране към останалите ученици и пониска самооценка** - Силна мотивация на родителите чрез дейности за приобщаване и създаване на силна доверителна връзка.

→ **При трудова миграция на родителите поради невъзможност за издръжка на семейството** - Ежеседмични контакти, а при нужда и ежедневни с попечителите на изоставените деца, търсене на съдействие от отдел „Закрила на детето“, при необходимост и прояви на противообществени прояви на тези деца – Детска педагогическа стая.

→ **При липса на грижи** - Оказване на социална помощ чрез дарения, както и получаване на социални стипендии;

→ **При недостатъчна образованост на родителите и занижен контрол на детето** - Търсене на непрекъснати срещи на тези родители с ръководство, класни ръководители, педагогически съветник с цел мотивиране и приобщаване към училищната общност.

→ **При чести конфликти между агресивни родители** – Създаване на доверителна връзка между класен ръководител и детето на такива родители с цел психологическо подпомагане, търсене на съдействие и консултиране от педагогическия съветник.

→ **При преждевременно напускане на училище поради ранни бракове и раждане** - Непрекъснатата информираност на подрастващите за сексуалното им развитие, както и включването им в обучителни семинари и лекционни курсове, залягане в

тематичните разпределения на класните ръководители на актуални за младежкото развитие теми;

- Осигуряване на възможност за продължаване на прекъснатите училище в самостоятелна форма на обучение.

За успешното прилагане на тези мерки е необходимо изготвянето на база данни на ученици от рискови групи, съобразно различните причини от отпадане. Класните ръководители, педагогическия съветник и ръководството на образователната институция следва да координират действията си и да се подпомагат взаимно. От първостепенна важност е и квалификацията на педагогическите специалисти в посока управление на конфликти, справяне с агресията и насилието чрез провеждане на обучителни семинари по тази тематика.

III. ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ ЦЕЛИТЕ НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА:

1. Предразполагане на новопостъпилите ученици към новата учебна среда.

Срок : септември

отг.: кл. Ръководители

2. Информирание на учениците за задължителните мерки за ограничаване на рисковете от разпространяването на COVID-19 и здравни протоколи.

Срок: септември

отг.: кл.ръководители.

3. Превръщане на училището в максимално безрискова среда, чрез създаването на нагласи за здравно и социално отговорно поведение на учениците като част от възпитателната функция на образованието.

Срок : постоянен

Отг.: учителите в ПГХХТ

4. Провеждане на Модул 2 от НП „С грижа за всеки ученик“ – Добри практики за взаимодействие с родители.

Срок : септември

Отг.: Класни ръководители, Педагогически съветник, Ресурсен учител

5. Провеждане на педагогически консилиум за идентифициране на евентуални рискови фактори за ранно напускане.

Срок: октомври

Отг.: кл. ръководители

6. Да се реагира съгласно здравните правила при всеки един случай на заболял или със съмнение за COVID-19;

Срок: постоянен

- 7 .Насърчаване включването в образованието на рискови групи и развиване на приобщаващото образование.

Срок постоянен;

отг.: кл. ръководители, педагогически съветник

- 8.Консултациите и допълнителното обучение за преодоляване на образователни дефицити, в зависимост от конкретния случай, класа, техническите и технологичните възможности, ще може да се осъществяват присъствено и/или в електронна среда от дистанция, като се използват възможностите на проекта “Подкрепа за успех” по ОП НОИР.

Срок: постоянен

Отг.: учителите в ПГХХТ

9. Да се използва кризата като възможност за иновации и подобряване на педагогически и организационни модели и практики, за създаване на още по-плотени и взаимодействащи училищни и микроучилищни (класни) общности между учители, родители и ученици, за дооборудване и др.

Срок: постоянен

Отг.: учителите в ПГХХТ

- 10.Увеличаване на разнообразието и ефективността на механизмите и стимулите за включване в образование и обучение.

Срок постоянен;

отг.: учителите в ПГХХТ

- 11.Насочване на детето и ученика към занимания, съобразени с неговите потребности.

Срок: м. октомври;

отг.: учителите в ПГХХТ

12. Участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището.
Срок постоянен;
отг.: кл. ръководители
13. Поставяне на ученика в активна позиция по отношения на усвояването на нови знания и практическа приложимост на преподавания материал.
Срок постоянен;
отг.: учителите в ПГХХТ
14. Превръщането на училището в приятно и желано място за учениците чрез използване на иновативни методи и форми на преподаване.
Срок постоянен;
отг.: учителите в ПГХХТ
15. Диференцирана работа с трудно успяващи ученици.
Срок постоянен;
отг.: педагогически съветник, ресурсен учител
16. Извънкласни дейности за превенция на поведението при деца с риск от отпадане.
Срок постоянен;
отг.: педагогически съветник, ресурсен учител
17. Възлагане на отговорни индивидуални задачи на учениците, за да се почувстват значими, за да се мотивират и успяват.
Срок постоянен;
отг.: учителите в ПГХХТ
18. Оказване на психологическа подкрепа на ученици и родители
отг.: педагогически съветник, учителите в ПГХХТ
19. Здравно образование и възпитание – провеждане на лекции и беседи по актуални теми - наркотици, тютюнопушене, алкохол, сексуална култура и предпазване от заразяване с вируса на COVID-19.
Срок постоянен;
отг.: кл. ръководители, педагогически съветник
20. Поставянето на приоритет в работата на всички учители формирането на личностни умения у учениците за адекватно социално поведение.
Срок постоянен;
отг.: учителите в ПГХХТ

21. Активно участие на ученическия съвет.

Срок постоянен;

отг.: педагогически съветник

22. Спазване на Координационния механизъм за деца в риск.

Срок постоянен;

отг.: кл. ръководители, педагогически

съветник, ресурсен учител

□